

Briuselis, 2023 m. gruodžio 19 d.
(OR. en)

16984/23

Tarpinstitucinė byla:
2023/0444(NLE)

ENER 714
ECOFIN 1411

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 16890/23 + COR 1
Komisijos dok. Nr.: 16139/23

Dalykas: Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo dėl taikymo laikotarpio
pratęsimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/2576

- Politinis susitarimas
- Sprendimas priimant taikyti rašytinę procedūrą

Delegacijoms priede pateikiamas Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/2576, kiek tai susiję su jo taikymo laikotarpio pratęsimu, projekto tekstas, parengtas 2023 m. gruodžio 19 d. įvykusiame TTE tarybos (energetika) posėdyje pasiekus politinį susitarimą.

Priede pateiktą tekstą dar peržiūrės teisininkai lingvistai.

Taryba nusprendė leisti taikyti rašytinę procedūrą šiam reglamentui priimti.

TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2023/...

... m. ... d.

**kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/2576, kiek tai susiję su jo taikymo
laikotarpio pratęsimu**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 122 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) atsižvelgiant į dujų tiekimo krizę, kurią sukėlė neišprovokuotas ir nepateisinamas Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, ir į tai, kad Sąjunga, vadovaudamasi valstybių narių solidarumo principu, turėjo reaguoti taikydama laikinas priemones, buvo priimtas Tarybos reglamentas (ES) 2022/2576¹. Juo siekiama sušvelninti poveikį dujų kainai sprendžiant jų paklausos ir pasiūlos klausimą, užtikrinant tiekimo saugumą visoje Sąjungoje ir didinant solidarumą;
- (2) Reglamentu (ES) 2022/2576 nustatyta laikina teisinė sistema, užtikrinanti geresnį dujų pirkimo koordinavimą, priemones, kuriomis siekiama išvengti pernelyg didelių dujų kainų ir pernelyg didelio einamosios paros kainų nepastovumo energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkose, ir su dujomis susijusios ekstremaliosios situacijos atveju taikomas priemones;

¹ 2022 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2576 dėl solidarumo didinimo geriau koordinuojant dujų pirkimą, nustatant patikimus lyginamuosius kainų indeksus ir tarpvalstybinius dujų mainus (OL L 335, 2022 12 29, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2576/oj>).

- (3) iš pradžių buvo nustatyta, kad Reglamento (ES) 2022/2576 taikymo laikotarpis truks tik iki 2023 m. gruodžio 30 d.;
- (4) pagal Reglamento (ES) 2022/2576 30 straipsnį Komisija atliko to reglamento peržiūrą ir 2023 m. rugsėjo 28 d. parengė ataskaitą, kurioje apibendrinamos pagrindinės išvados (toliau – ataskaita). Ataskaitoje padaryta išvada, kad Reglamentas (ES) 2022/2576 atlieka svarbų vaidmenį stabilizuojant padėtį dujų rinkoje ir užtikrinant tinkamą dujų tiekimą Sąjungai ir kad jis yra svarbus Sąjungos dujų tiekimo saugumo priemonių rinkinio elementas;
- (5) Reglamentu (ES) 2022/2576 numatytas tarnybos, sudarančios sąlygas telkti paklausą ir bendrai pirkti dujas, įkūrimas skubos tvarka ir reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi tinkamų priemonių užtikrinti, kad jų jurisdikcijai priklausančios gamtinių dujų įmonės ir dujas vartojančios įmonės dalyvautų paslaugų teikėjo organizuojamame paklausos telkimo procese, kuris yra vienas iš galimų būdų pasiekti Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2017/1938² nurodytus saugyklų pripildymo tikslus. Valstybės narės ir gamtinių dujų įmonės, taip pat dujas vartojančios įmonės veiksmingai dalyvavo pagal Reglamentą (ES) 2022/2576 sukurtame paklausos telkimo ir bendro pirkimo mechanizme („AggregateEU“) ir prisidėjo prie to, kad iki 2023 m. spalio mėn. buvo sutelkta iš viso 44,04 milijardo kubinių metrų dujų paklausa, t. y. daugiau nei tris kartus daugiau už privalomą sutelkti kiekį Tai rodo, kad mechanizmas „AggregateEU“ sulaukė didelio rinkos dalyvių susidomėjimo;

² 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010 (OL L 280, 2017 10 28, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj>).

- (6) ataskaitoje padaryta išvada, kad „AggregateEU“ suteikė papildomų galimybių Europos pirkėjams konkurencingomis sąlygomis pirkti dujas iš patikimų tiekėjų, taip pat užtikrinti rinkos skaidrumą, susijusį su paklausa ir pasiūla, taip prisidedant prie mažėjančio rinkų nepastovumo;
- (7) kalbant apie rinkos priežiūros taisykles, Reglamente (ES) 2022/2576 reikalaujama, kad prekybos vietos, kuriose prekiaujama su energija susijusių biržos prekių išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, kiekvienai tokiai priemonei, kuria prekiaujama, nustatytų kainų viršutine ir žemutine ribomis grindžiamą einamosios paros kainų nepastovumo valdymo mechanizmą, pagal kurį viršutinę ribą viršijančiomis ir žemutinės ribos nesiekiančiomis kainomis pavedimai negali būti vykdomi (toliau – einamosios paros kainų nepastovumo valdymo mechanizmas). Ataskaitoje nustatyta, kad dujų rinkoms vis dar būdingi didelio kainų nepastovumo epizodai ir kad einamosios paros kainų nepastovumo valdymo mechanizmas gali padėti išvengti pernelyg didelių kainų šuolių ir stabilizuoti rinką;
- (8) pagal Reglamentą (ES) 2022/2576 Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER) turi kasdien parengti ir skelbti suskystintų gamtinių dujų (SGD) kainų įverčius ir paros lyginamąjį SGD indeksą, remdamasi SGD rinkos duomenimis apie sandorius, kuriuos ACER turi sistemingai rinkti ir tvarkyti. SGD kainų įverčiai ir lyginamieji indeksai suteikė rinkai daugiau skaidrumo ir taip padidino rinkos dalyvių gebėjimą užsitikrinti SGD tiekimą konkurencingomis kainomis. Ataskaitoje daroma išvada, kad SGD kainų įverčiai ir lyginamasis indeksas pasirodė naudingi stabilizuojant rinką;

- (9) Reglamente (ES) 2022/2576 numatyta keletas tiekimo saugumo ir solidarumo nuostatų, kad su dujomis susijusios ekstremaliosios situacijos atveju būtų geriau koordinuojamas energetinio solidarumo priemonių organizavimas. Reglamento (ES) 2022/2576 IV skyriumi buvo laikinai papildytas Reglamentas (ES) 2017/1938, visų pirma nustatant, kad solidarumo mechanizmas būtų automatiškai taikomas nesant dvišalių susitarimų, taip pat išplečiant solidarumo mechanizmo taikymą SGD ir kritiniam dujų kiekiui elektros energijai gaminti. Be to, Reglamente (ES) 2022/2576 numatytos laikinos priemonės sumažinti saugomų vartotojų nebūtiną vartojimą ir tarpvalstybinių srautų apsaugos priemonės. Ataskaitoje padaryta išvada, kad laikinos tiekimo saugumo ir solidarumo nuostatos pasirodė esančios naudingos užkertant kelią dujų krizei ir ją sušvelninant, taip pat palengvinant dujų poreikio mažinimo veiksmus;
- (10) ataskaitos išvada, konkrečiai, kad tebėra didelių sunkumų, susijusių su Sąjungos energijos tiekimo saugumu, vis dar yra teisinga. Padėtis pasaulinėje dujų rinkoje išlieka labai įtempta. Dujų kainos vis dar yra gerokai didesnės nei iki krizės ir tai neišvengiamai veikia Sąjungos piliečių perkamąją galią ir Sąjungos įmonių konkurencingumą. Kitas dabartinės padėties aspektas – dujų rinkos nepastovumas. Iš naujausių įvykių, susijusių su dideliu nepastovumu 2023 m. vasarą ir rudenį, kurį sukėlė Australijos SGD įrenginių darbuotojų streikas arba dujotiekio „Balticconnector“ apgadinimas, matyti, kad rinkos tebėra nestabilios ir pažeidžiamos net ir dėl nedidelių paklausos ir pasiūlos sutrikimų. Besitęsianti krizė Artimuosiuose Rytuose kelia papildomą didelę geopolitinę riziką, galinčią turėti įtakos kainoms ir dujų tiekimui. Šiomis sąlygomis baimė, kad pristigs dujų, gali sukelti perdėtą reakciją ir labai paveikti kainas;

- (11) praėjusiais metais gerokai sumažėjus dujotiekiais tiekiamų dujų importui iš Rusijos, dujų tiekimo Sąjungai galimybių yra gerokai mažiau, palyginti su iki krizės buvusiu lygiu. Esant dabartiniam dujų importo dujotiekiais lygiui, Sąjunga turėtų dujotiekiais iš Rusijos importuoti apie 20 milijardų kubinių metrų dujų, jei šis nepatikimas importas nebus apskritai nutrauktas. Tai būtų maždaug 110 milijardų kubinių metrų mažiau nei 2021 m. Šis sumažėjimas reiškia didelę riziką, kad Sąjungoje pritrūks dujų;
- (12) padėtis pasaulinėse dujų rinkose dabar yra labai įtempta ir tikėtina, kad ji tokia bus kurį laiką. Pasaulinė SGD pasiūla per pastaruosius dvejus metus išaugo tik šiek tiek – dėl riboto skystinimo pajėgumų didinimo, pagrindinių eksporto įrenginių sustabdymo ir mažėjančio į skystinimo SGD įrenginius tiekiamų dujų kiekio. Dideli nauji SGD skystinimo pajėgumai pradės veikti tik 2025 m. Todėl tikimasi, kad artimiausioje ateityje rinkos pusiausvyra išliks nesaugi. Ši padėtis turi neigiamų pasekmių dujų kainoms, kurios, nors ir yra mažesnės už aukščiausią lygį 2022 m. vasarą, tebėra daugiau nei dvigubai didesnės negu iki krizės;
- (13) dabartinėmis įtemptomis rinkos sąlygomis kainos gali vėl šoktelti dėl nenusipėjamų įvykių ir staigių sukrėtimų, pavyzdžiui atsigaujančios SGD paklausos Azijoje, dėl kurios gali sumažėti dujų prieinamumas pasaulinėje dujų rinkoje, dėl šaltos žiemos, o tai dujų poreikį galėtų padidinti iki 30 milijardų kubinių metrų, dėl ekstremaliųjų meteorologinių reiškinių, kurie sumažėjus vandens lygiui, gali paveikti hidroenergijos akumuliaciją ir branduolinės energijos gamybą, o dėl to galėtų išaugti poreikis gaminti elektros energiją kūrenant dujas, dėl tolesnio ypatingos svarbos infrastruktūros apgadinimo, tokio, kaip 2022 m. rugsėjo mėn. įvykdytas sabotžas siekiant sugadinti dujotiekius „NordStream“ ir dujotiekio „Balticconnector“ apgadinimas 2023 m. spalio mėn., taip pat dėl geopolitinės aplinkos ir grėsmių padėties dujas tiekiančiuose regionuose, suprastėjimo, pavyzdžiui, dėl krizės Artimuosiuose Rytuose;

- (14) atsižvelgiant į dabartinę įtemptą pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą, net ir nedidelis dujų tiekimo sutrikimas ar net vien tokio sutrikimo grėsmė galėtų turėti didžiulį poveikį dujų rinkai ir padaryti didelę ir ilgalaikę žalą Sąjungos ekonomikai ir piliečiams;
- (15) dėl dabartinės krizės visai Sąjungai gresia energijos trūkumas ir didelės energijos kainos. Tebesitęsiantys dideli sunkumai, veikiantys Sąjungos dujų tiekimo saugumą, taip pat nauji papildomi sunkumai ir dujų kainų lygis gali daryti neigiamą poveikį ekonominei padėčiai, pramonės konkurencingumui ir piliečių perkamajai galiai;
- (16) kadangi Sąjunga yra bendroji rinka, dujų trūkumas vienoje valstybėje narėje turėtų skaudžių padarinių visose kitose valstybėse narėse dėl fizinio dujų tiekimo trūkumo, kainų nepastovumo ar pramonės grandinių sutrikdymo, įvykusio dėl galimų apribojimų konkrečioms pramonės šakoms kurioje nors valstybėje narėje. Be to, vadovaudamasi solidarumo principu, visos valstybės narės gali padėti toliau mažinti energijos trūkumo riziką ir taip sumažinti dujų kainų nepastovumą;
- (17) Reglamento (ES) 2022/2576 taikymo laikotarpio pratęsimas yra išimtinė ribotos trukmės priemonė, taikoma reaguojant į tebesitęsiančius ir naujus didelius energijos tiekimo sunkumus, kuriuose slypi priartėjusios krizės rizika. Pratęsimas aiškiai sumažins rinkų nepastovumą ir padidins solidarumą;

- (18) veiksmų būtina imtis skubiai. Reglamentas (ES) 2022/2576 nustos būti taikomas 2023 m. gruodžio 30 d. ir nepratęsus jo taikymo laikotarpio kiltų pavojus, kad keisis Sąjungos iki šiol stabilizuota, tačiau vis dar trapi padėtis ir sumažės atsparumas tikėtiniems būsimiems pokyčiams, pavyzdžiui, visiškam Rusijos dujų importo sustabdymui. Reglamento (ES) 2022/2576 taikymo laikotarpio pratęsimas taip pat dera su 2022 m. gegužės 18 d. Komisijos komunikate paskelbtu planu „RepowerEU“, kuriuo siekta apsaugoti Sąjungos piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų ir energijos tiekimo trūkumo;
- (19) tebetvyranti įtampa energijos tiekimo srityje yra pateisinama priežastis pratęsti Reglamente (ES) 2022/2576 nustatytą paklausos telkimo ir bendro pirkimo nuostatų taikymo laikotarpį, nes jos padeda užtikrinti lygesnę visų valstybių narių įmonių prieigą prie naujų ar papildomų dujų šaltinių. Tos nuostatos taip pat padeda užtikrinti geresnes, nei būtų buvę priešingu atveju, sąlygas įmonėms, kurios dujas perka naudodamosi paslaugų teikėjo paslaugomis ir taip prisideda prie tiekimo saugumo;
- (20) pratęsus nuostatų dėl paklausos telkimo ir bendro pirkimo taikymo laikotarpį, būtų sustiprintas Sąjungos solidarumas perkant ir skirstant dujas. Laikantis solidarumo principo, galimybė toliau naudotis paklausos telkimu ir bendru pirkimu visų pirma pravers toms įmonėms, kurios anksčiau dujas pirkė tik (arba daugiausia) iš Rusijos tiekėjų, nes padės joms gauti išteklių iš alternatyvių gamtinių dujų tiekėjų palankiomis sąlygomis;

- (21) siekiant padėti rinkos dalyviams visą šią žiemą ir kitą dujų saugyklų pripildymo sezoną, turėtų būti užtikrintas „AggregateEU“ veikimo tęstinumas. Tai apima galimybę pratęsti dabartinę sutartį su paslaugų teikėju pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2018/1046³;
- (22) atsižvelgiant į naudą vartotojams, kainų stabilumui ir energijos tiekimo saugumui, taip pat reikėtų pratęsti Reglamento (ES) 2022/2576 nuostatų dėl einamosios paros kainų nepastovumo valdymo mechanizmo ir SGD kainų įverčių bei lyginamojo SGD indekso taikymo laikotarpį;
- (23) atsižvelgiant į tai, kad pirmiau aprašyta rizika stabiliam dujų tiekimui išlieka, taip pat tikslinga dar vieniems metams pratęsti nuostatų su dujomis susijusios ekstremaliosios situacijos atveju taikymo laikotarpį, remiantis ataskaitoje pateiktomis išvadomis dėl teigiamo tų nuostatų poveikio. I priede nustatytos kritinio dujų kiekio vertės išlieka aktualios pratęsimu Reglamento (ES) 2022/2576 taikymo laikotarpiu iki 2024 m. pabaigos;

³ 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

- (24) pratęstas Reglamento (ES) 2022/2576 taikymas turėtų būti laikinas ir turėtų įsigalioti 2023 m. gruodžio 31 d., kad būtų užtikrintas tolesnis atitinkamų nuostatų taikymas, ir turėtų trukti vienus metus iki 2024 m. gruodžio 31 d. Taikymo pratęsimas vieniems metams yra būtinas ir proporcingas atsižvelgiant į tebesitęsiantį didelių energijos tiekimo sunkumų pobūdį ir dėl to tebekylančią riziką kainoms bei tiekimo saugumui, kurie, kaip numatoma, išliks ne trumpiau kaip visą 2024 m. laikotarpį. Atsižvelgiant į tai, kad iki 2023 m. spalio mėn. per paklausos telkimo platformą sutelktas dujų kiekis jau yra tris kartus viršijęs reikalaujamą kiekį, Reglamento (ES) 2022/2576 taikymo laikotarpio pratęsimas neturėtų apimti privalomo dalyvavimo paklausos telkime;
- (25) todėl Reglamentas (ES) 2022/2576 turėtų būti taikomas iki 2024 m. gruodžio 31 d.;
- (26) kadangi šio reglamento tikslo valstybės narės negali deramai pasiekti ir jo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo, Sąjunga gali priimti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (27) todėl Reglamentas (ES) 2022/2576 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

Reglamento (ES) 2022/2576 pakeitimai

Reglamentas (ES) 2022/2576 iš dalies keičiamas taip:

1) 5 straipsnio 5 dalis pakeičiama taip:

„Komisija gali paprašyti paslaugų teikėjo pateikti visą informaciją, reikalingą 7 straipsnyje išdėstytoms užduotims vykdyti.“;

2) 10 straipsnis išbraukiamas;

3) 31 straipsnio antra pastraipa pakeičiama taip:

„Jis taikomas iki 2024 m. gruodžio 31 d.“;

4) I priedas iš dalies keičiamas taip:

a) a dalyje 1 išnaša pakeičiama taip:

„I priedo a ir b dalyse pateikti skaičiai grindžiami Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo (ENTSO-E) pagal Reglamento (ES) 2019/941 9 straipsnį parengto žiemos adekvatumo vertinimo duomenimis, išskyrus Maltą, kurios elektros energijos gamyba yra išskirtinai priklausoma nuo SGD tiekimo ir kuri neturi didelių laikymo pajėgumų. Atsižvelgiant į mažo šilumingumo dujų specifiškumą, šioje lentelėje nurodytos vertės Nyderlandų atveju turėtų būti padaugintos iš perskaičiavimo koeficiento 37,89, padalyto iš 35,17. I priedo a dalyje yra ENTSO-E 2022 m. gruodžio mėn. – 2023 m. kovo mėn. apskaičiuoti individualūs mėnesiniai kiekiai; I priedo b dalyje pateikti 2023 m. balandžio mėn. – 2024 m. gruodžio mėn. duomenys yra 2022 m. gruodžio mėn. – 2023 m. kovo mėn. verčių vidurkis.“;

b) b dalyje antraštė pakeičiama taip:

„Elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti skirtas maksimalus kritinis dujų kiekis pagal 23 straipsnį laikotarpiui nuo 2023 m. balandžio mėn. iki 2024 m. gruodžio mėn. (vertės milijonais kubinių metrų):“.

2 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja 2023 m. gruodžio 31 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta ...

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
